

Synpunkter på samarbetet länsstyrelse – lokal skattemyndighet – taxeringsnämnd i ADB-systemet

Av byråchefen Eric Hallman, CFU

Framtagandet av inkomsttaxeringslängden och därmed underlaget för debiteringen av slutlig skatt och underlaget för statens och kommunernas budgetarbete innebär en omfattande och komplicerad administrativ arbetsuppgift. De administrativa organens sätt att utföra "skattläggningen" är av stor betydelse både för den enskilde och samhället. Det huvudsakliga ansvaret för ett rättvisande resultat åvilar givetvis taxeringsnämnderna. De lokala skattemyndigheterna har dock fått i uppdrag att medverka både med förberedande uppgifter och efterbehandlingsarbeten.

Så mycket utredningsarbete och så mycket omsorg från statsmakternas sida, som ägnats taxeringsorganisationen i första instans, skulle man väl ha anledning tro att den åtminstone av flertalet uppfattas såsom uppbyggd och utformad på ett funktionellt riktigt sätt. Så tycks nu inte vara fallet. Att organisationen trots detta fungerar så pass tillfredsställande som den gör får helt tillskrivas den jämförelsevis höga kvalitén på taxeringsfunktionärerna. Det allt mer ökande arbetet med deklarationsgranskningen har emellertid lett till att de mera tekniskt betonade uppgifterna eftersatts och att redovisningen av taxeringsnämndernas beslut kommit allt senare under taxeringsperioden — för övrigt i tilltagande omfattning först efter periodens slut. Det har haft till följd att

de lokala skattemyndigheterna haft utomordentliga svårigheter att klara av sina arbetsuppgifter i tid. I vissa fall har uppgifterna om taxeringsutsfallet kommit så sent att det menligt återverkat på myndigheternas budgetarbete.

Det är nu en inte önskvärd tingens ordning. Ännu mer betänkligt är det faktum att utvecklingen går åt fel håll. Det har också länge stått klart att de lokala taxeringsnämnderna måste avlastas så mycket som möjligt av de rutinbetonade arbetsuppgifter som föregår bedömningen av en deklaration. I sitt betänkande 27.10.1965 om lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation efter genomförandet av ADB-system inom folkbokförings- och uppbördsverksamheten lämnade centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU) en utförlig katalog över sådana arbetsuppgifter som nu åvilar taxeringsnämnd och som lämpligen kunde tas om hand av intrimmad och i taxeringsarbete utbildad personal hos lokal skattemyndighet. Målet borde enligt CFU vara ett inom lokal skattemyndighets organisation uppbyggt kansli för taxeringsnämnderna. Detta kansli skulle ha kapacitet att utföra de rätt omfattande tekniskt betonade arbetsuppgifter som föregår taxeringsnämndens ställningstagande till en deklaration. Av praktiska skäl borde uppbyggnaden ske successivt med början då lokal skatte-

myndighet avlastas arbetsuppgifter i samband med att ADB-systemet genomförs d v s år 1968.

Taxeringsavi för varje skattskyldig

Hur kommer nu ADB-systemets genomförande att påverka arbetsunderlaget och arbetsförloppet hos taxeringsnämnderna? Arbetsunderlaget ändras så till vida att stomme till inkomstlängd, som taxeringsnämnd disponerat för inprickning av deklarationer och anmaningar att deklarerat m m, ersätts av ett separat kort för varje i länsstyrelsens magnetbandsregister över skattskyldiga (skattebandet) upptagen person. Detta kort kallas taxeringsavi. Till 1968 års taxering upptar taxeringsavin nästan bara de uppgifter som återfanns i stommen till inkomstlängd d v s rena persondata. Till 1969 års taxering kommer den att därutöver innehålla uppgift om de avdragsgilla skatter m m som påförts i hemortskommunen.

Taxeringsavin används som underlag för taxeringsnämndens anteckningar om anmaning att avge deklaration m m men är också avsedd att användas för redovisning av taxeringsnämndens beslut i de fall en person inte har deklarerat och skall "noll-taxeras", d v s varken inkomst eller förmögenhet skall upptas i taxeringslängd. Taxeringsavi och taxeringsnämnds beslut måste finnas för varje i skattebandet upptagen person. Om det saknas för någon person skrivs vederbörande ut på särskild bevakningslista i samband med utskrift av inkomsttaxeringslängden.

Länsstyrelsen övertar längdföringsarbetet

Stomme till 1968 års inkomst- och förmögenhetslängder kommer att framställas

med hjälp av länsstyrelsernas datamaskiner. För att kunna trycka längderna måste de uppgifter som skall redovisas såsom taxeringsnämndernas beslut genom stansning överföras från deklarationerna till hålkort, kontrollstansas och överföras till magnetband. Den nya registreringsmetoden har framtvingat en omarbetning av deklarationens fjärde sida där taxeringsnämndens beslut anges. Bland annat har införts en kolumn med sifferkoder för att identifiera de olika uppgifter som skall registreras. Stansningspersonalen kommer att arbeta under stark tidspress och enligt rutiner som förutsätter att någon bedömning av beslutsredovisningen inte skall ske. Detta ställer krav på att beslutsredovisningen är tydligt och komplett utformad.

Summeringen i sammanfattningarna av taxerad inkomst måste vara riktig. Vid överföringen av hålkorten till magnetband kontrolleras visserligen summeringen beträffande sammanfattningen till statlig taxering. Upptäckta fel tas ut från registreringen, deklarationen plockas fram, går till lokal skattemyndighet/taxeringsnämnd för rättelse och tillbaka till datakontoret för ny stansning. Denna procedur är tidsödande och bör helst inte bli aktuell att tillämpa.

Med hänsyn till de starka kraven på en tekniskt riktig redovisning av taxeringsnämndernas beslut skall deklarationerna passera lokal skattemyndighet för granskning eller beredning innan de överlämnas till länsstyrelsen för stansning. Även denna beredning måste utföras snabbt.

Framställning av taxeringslängd

Enligt den nya taxeringskungörelsen skall taxeringsnämnd i lokalt taxerings-

distrikt senast den 15 juni i allt väsentligt ha avlämnat deklARATIONER och andra uppgifter för längdföring. Inom alla taxeringsdistrikt skall materialet i sin helhet ha avlämnats senast den 1 juli.

För att få fram stomme till inkomstlängd i tid måste länsstyrelsen ha slutfört sitt stansningsarbete till omkring den 10 juli. Därefter trycks stommarna, överlämnas till lokal skattemyndighet för granskning tillsammans med en lista som utvisar alla "gluggar" i längden. På listan skrivs också ut alla fel eller "misstänkta" fel, som upptäcks vid de maskinella bearbetningarna. Lokala skattemyndigheten kontrollerar och kompletterar längden — eventuellt efter kontakt med taxeringsnämnden — och skriver under längden. Inkomstlängden och på samma sätt förmögenhetslängden är därmed upprättad och justerad. Det taxeringsbeslut som återges i längden är det som gäller även om deklARATIONEN skulle utvisa något annat.

Beslutsredovisningen

Som tidigare nämnts har 1968 års deklARATIONSBANKETT fått ny utformning av sista sidan. Man kan knappast påstå att detta försvårat för taxeringsnämnden att redovisa sitt beslut. Vad som krävs är att beslutet antecknas fullständigt och på rätt ställe och fullt läsbart. I och för sig inte något nytt. Där det inte redan skett torde dock länsstyrelserna med hänsyn till de ökade kraven komma att kalla taxeringsnämndsordförandena till en genomgång hos respektive lokal skattemyndighet av de anvisningar riksskattenämnden utfärdat rörande det tekniska förfarandet vid behandling av taxeringsavi och vid beslutsredovisning.

När de lokala skattemyndigheterna skulle utföra längdföringsarbetet uppställdes som önskemål för att inte säga krav att deklARATIONERNA skulle redovisas i sammanhörande sviter i nummerserien. Detta är förståeligt eftersom längdföringen gjordes på skrivmaskin i minst tre exemplar samtidigt. Länsstyrelsen har inte anledning uppställa ett sådant önskemål. DeklARATIONERNA kan lämnas till lokal skattemyndighet oavsett hur de ligger i nummerserien. Sorteringen i nummerordning utförs nämligen av datamaskinen sedan uppgifterna överförs till magnetband.

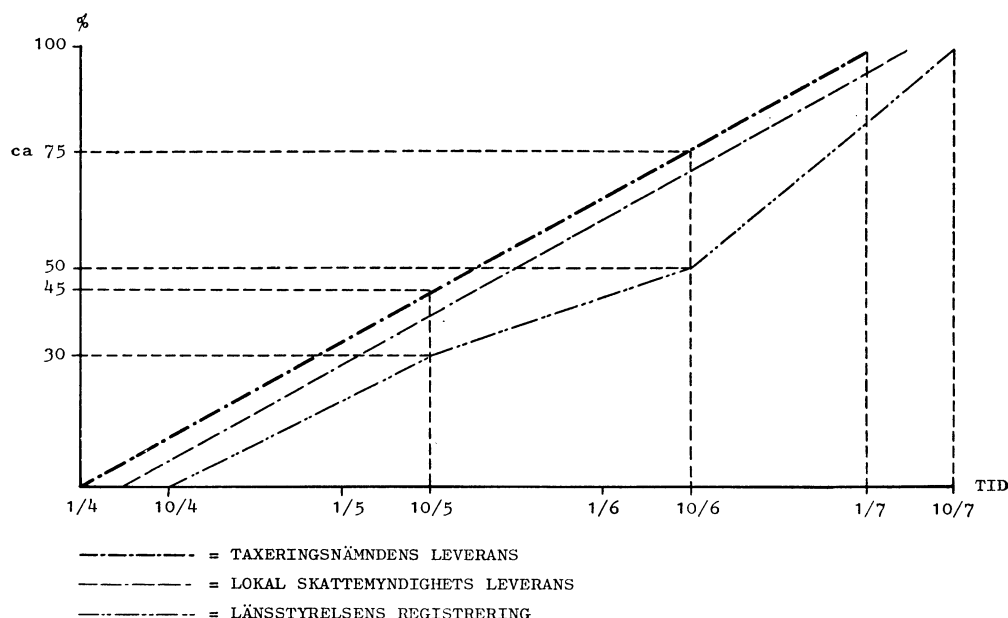
Samtaxeringsuppgift

Vid samtaxering av personer som inte är äkta makar eller som är äkta makar men mantalsskrivna på skilda fastigheter måste uppgift om andra partens taxering alltid framgå av taxeringshandlingarna för varje sådan skattskyldig. Detta oavsett om vederbörande är taxerad för inkomst eller är "nolltaxerad".

För att förmedla dessa uppgifter används blankett "Uppgifter för samtaxering". Sådant blankett måste upprättas så snart de personer som skall samtaxeras inte är gifta med varandra eller, om de är gifta, inte redovisas intill varandra i mantalslängden. Detta gäller även om båda parterna är taxerade i samma distrikt.

Uppgiften är helt nödvändig för att länsstyrelsen skall kunna utföra skattedebiteringen, bl a har den stor betydelse för eventuell reduktion av påförda sjukförsäkringsavgifter. Om taxeringsnämnden av någon anledning förbisett att upprätta sådan blankett där den är behövlig måste lokal skattemyndighet komplettera taxeringshandlingarna innan de skickas in till länsstyrelsen för stansning.

GENOMSNIFFTSPLAN ÖVER LEVERANS OCH REGISTRERING AV TN:s BESLUT

Tidsplan för taxeringsarbetet

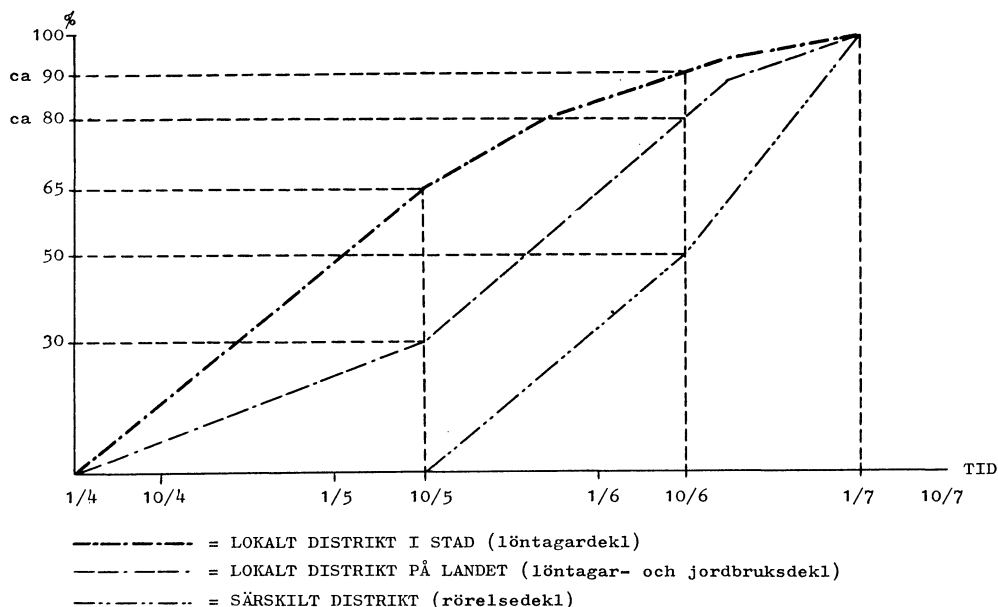
Länsstyrelserna kommer som ovan nämnts inte att ställa krav på materialets sorteringsordning men däremot starka krav på att materialet levereras successivt under taxeringsperioden och slutredovisas i tid. Den taxeringsnämndsordförande som blir sist färdig avgör när taxeringslängderna för de andra distrikten kan tryckas. Kommer han för sent vilar ansvaret tungt! Länsstyrelsernas kapacitet att registrera taxeringsbesluten beror på tillgången till hålkortsstansar och stansningsutbildad personal. Arbetsbelastningen tiden mars— juli kommer att vara mycket högre än övrig del av året beroende på att stansningen av taxeringsuppgifterna i tiden sammanfaller med stansningen av skatteuppbörderna i mars och maj — de två mest arbetskrävande av alla sex beroende på att kvarskatten inbetalas då. Även om läns-

styrelsen i görligaste mån förstärker sin kapacitet under denna period kommer det att vara nödvändigt att fastlägga en relativt fixerad plan för leverans av det färdigbehandlade deklarationsmaterialet från taxeringsnämnderna.

Stansningsarbetet bör påbörjas under första delen av april månad och vara avslutat omkring den 10 juni. Med utgångspunkt härifrån får man följande bild av hur arbetsförloppet genomsnittligt bör utformas.

Kravsättningen på de olika taxeringsnämnderna måste givetvis anpassas med hänsyn till distriktens struktur. Inom ett rörelsedistrikt kan materialet givetvis inte komma fram lika snabbt som i ett lokalt taxeringsdistrikt med i huvudsak löntagardeklarationer. En på så sätt strukturerad bild visas här ovan. Nivån på de olika kravlinjerna kan variera länen emel-

DIFFERENTIERAD PLAN ÖVER TN:s LEVERANS AV TAX.-BESLUT

lan, beroende på deklarationsmaterialets fördelning på olika slag av skattskyldiga. Tablan här ovan kan möjligen ses som normalplan.

Om länsstyrelsen efter samråd med lokal skattemyndighet och taxeringsnämnd fastställer en sådan leveransplan kan taxeringsnämndens ordförande med utgångspunkt härifrån redan i början av taxeringsperioden fastställa en sammanträdesplan och även avgöra ungefär hur många deklamationer som skall behandlas vid varje sammanträde. En inträffad eftersläpning i arbetet kan då snabbt konstateras och åtgärder vidtas för att komma i fatt. Om ordföranden märker att han inte hinner med sitt pensum och inte kan forcera arbetet genom att själv skaffa arbets hjälp bör han fortast möjligt vända sig till den lokala skattemyndigheten och anmäla förhållandet. Denna myndighet kan med

ledning av sin förteckning över de andra nämndernas leveranser bedöma om en ändring av planen är möjlig och om så inte är fallet ta upp frågan med länsstyrelsen för att undersöka möjligheterna att ge ordföranden behövt arbetsbiträde.

Lokal skattemyndighets medverkan

Som inledningsvis nämndes uttalade CFU i sitt betänkande om lokal skattemyndighets organisation att dessa myndigheter redan fr o m 1968 års taxering borde i större omfattning än tidigare kunna medverka för att underlätta taxeringsnämndernas arbete. Omfattningen av denna medverkan bestämmes enligt 16 § taxeringsförordningen av Kungl. Maj:t eller länsstyrelsen.

Sorteringsarbetet åvilar redan de lokala skattemyndigheterna. Därutöver synes det

vara värdefullt att redan vid 1968 års taxering få hjälp med följande arbetsuppgifter som förberedande åtgärder:

1. Avprickning mot debiteringslängd av yrkade skatteavdrag. Rättelse av upptäckta fel.
2. Erinran att avge deklaration.
3. Utskrift av stomme till samtaxeringsuppgift beträffande äkta makar som är mantalsskrivna på skilda fastigheter, d v s deras taxeringsavier har inte deklarationsnummer intill varandra.
4. Upprättande av omslag för skönstaxering med anteckning om skatteavdrag. Eventuellt vidtagande av förberedande undersökningar för taxering.

En längre gående medverkan från de lokala skattemyndigheternas sida är givetvis önskvärd. Möjligheterna därtill är dock beroende av resurser och lokala förhållanden i övrigt.

För att taxeringsnämnderna snabbt skall komma igång med sitt arbete måste sorteringsarbetet hos lokal skattemyndig-

het bedrivas med största möjliga snabbhet.

Sedan materialet sorterats görs de förberedande arbetsuppgifterna för alla distrikt beträffande en mindre del av deklarationsmaterialet, så att en första leverans av deklarationer kan ske så tidigt som möjligt.

Lämpliga efterbehandlingsåtgärder hos lokal skattemyndighet synes vara:

1. Kontroll av medgivna ortsavdrag.
2. Yrkeskodifiering för inkomststatistiken.
3. Allmän kontroll av beslutsredovisningen.
4. Kontrollsummering av 4:e sidan på deklarationen (om så bedöms nödvändigt).

Sammanfattning

Kontentan av det hela blir kort uttryckt att om taxeringsnämnderna beslutar rätt och redovisar sina beslut på rätt sätt och i rätt tid så har vi skapat de primära förutsättningarna för en fungerande beskattningsorganisation.